

Kennismaken met lesgeven

De opdracht

Inleiding

De kernpraktijk *Kennismaken met lesgeven* is bedoeld als een eerste oriëntatie. Je maakt in dit semester kennis met twee verschillende perspectieven om onderwijs te ontwerpen, uit te voeren en te evalueren. Onderwijs waarbij de leerkracht een meer sturende rol heeft en onderwijs waarbij de leerling meer inbreng heeft.

Doelen van de kernpraktijk

De doelen die hieronder staan beschreven moet je in het licht zien van nog eenvoudige onderwijsactiviteiten. In de loop van de opleiding zal de complexiteit van je onderwijs verder toenemen.

Aan het einde van het semester:

- Kun je lesgeven en heb je ervaringen opgedaan met verschillende onderwijsmodellen aansluitend bij je eigen gesituatie en bij de situatie in de basisschool.
- Heb je doelbewust geoefend met vaardigheden en technieken van de verschillende onderwijsmodellen vanuit eigen leerdoelen en passend bij de situatie in de basisschool.
- Kun je voor verschillende vak- en vormingsgebieden van de basisschool, onderwijs ontwerpen, uitvoeren en evalueren vanuit leerkrachtsturing en vanuit onderwijs dat meer leerlinggericht is.
- Kun je onder begeleiding van de schoolopleider/mentor de onderwijsontwerpen zodanig aanpassen, dat ze aansluiten bij de mogelijkheden van de kinderen, van jezelf en de context van de opleidingsschool (zie scenario's).
- Kun je de leeropbrengsten van je gegeven onderwijs verzamelen, analyseren en op basis daarvan je onderwijs bijstellen.
- Kun je van de gegeven lessen aangeven wat er goed en minder goed ging en wat vervolgstappen zijn in je ontwikkeling.
- Ken je verschillende perspectieven op onderwijs, heb je er ervaring mee opgedaan en kun je een eerste beargumenteerde positie bij deze perspectieven innemen.

De opdracht

Het semester kent twee periodes van respectievelijk 9 en 10 weken onderwijs. Het werken aan de kernpraktijk is verdeeld over deze twee periodes:

- In de eerste periode ontwerp je drie onderwijsactiviteiten vanuit leerkrachtsturing (directe instructie), je voert deze lessen uit in de stage en je evalueert deze lessen.
- In de tweede periode ontwerp je drie onderwijsactiviteiten die meer leerlinggericht zijn, je voert deze lessen uit in je stage en je evalueert deze lessen.
- In beide periodes oefen je doelbewust verschillende technieken en vaardigheden die belangrijk zijn voor het goed kunnen uitvoeren van de onderwijsmodellen zoals: *uitleggen, activeren van leerlingen, controle en begrip, begeleid oefenen en reflecteren met leerlingen*.

Met betrekking tot de leerinhouden van de onderwijsactiviteiten maak je in samenspraak met je begeleiders een keuze uit verschillende vak- en vormingsgebieden die op de basisschool worden gegeven.

Activiteiten

Bij het werken aan de kernpraktijk voer je gedurende het semester verschillende activiteiten uit op de pabo en in de stage. Iedere week heb je in de stage een dagdeel de tijd om aan de kernpraktijk te werken in en buiten de groep. Daarnaast is er op de pabo (bijna) iedere week een bijeenkomst waar het werken aan de kernpraktijk op het programma staat samen met PPO (*Persoonlijke en Professionele Ontwikkeling*).

Periode 1 – Activiteiten:

A. Persoonlijke en professionele ontwikkeling (PPO)

Onderzoek - interview: Je houdt een interview met je mentor of andere leerkracht in de stageschool over beroepsbeeld, onderwijs en meer leerkrachtgestuurd onderwijs.

B. Onderwijs ontwerpen, uitvoeren en evalueren

Ontwerpen: Je ontwerpt drie onderwijsactiviteiten m.b.v. het directe instructie lesmodel die aansluiten bij de eigen beginsituatie en de situatie in de basisschool (zie Figuur 3: scenario's).

Uitvoeren: Je voert de drie ontworpen onderwijsactiviteiten uit in de stage en laat deze van feedback voorzien door de mentor of opleider.

Evalueren: Je kijkt het werk na van de leerlingen bij de gegeven onderwijsactiviteiten en stelt vast in hoeverre het doel van je les is bereikt.

Reflecteren: Je reflecteert op de uitvoering van de lessen met je begeleiders en medestudenten. Je maakt gebruik van het gespreksmodel.

C. Doelbewust oefenen

Onderzoek - observatie: Je observeert een les of onderwijsactiviteit volgens directe instructie die gegeven wordt door je mentor of andere leerkracht in de stage m.b.v. een kijkwijzer.

Doelbewust oefenen: Je filmt de vaardigheid of techniek die je doelbewust hebt geoefend bij het directe instructiemodel.

Feedback en reflectie: Je ontvangt feedback van je mentor, opleider of medestudent en reflecteert over je ontwikkeling.

Periode 2 – Activiteiten:

A. Persoonlijke en professionele ontwikkeling (PPO)

Onderzoek - interview: Je voert gesprekken met leerlingen over school, onderwijs en leren en hoe zij dat beleven.

B. Onderwijs ontwerpen, uitvoeren en evalueren

Ontwerpen: Je ontwerpt drie onderwijsactiviteiten m.b.v. het meer leerlinggerichte lesmodel die aansluiten bij de eigen beginsituatie en de situatie in de basisschool (zie Figuur 3: scenario's).

Uitvoeren: Je voert de drie ontworpen onderwijsactiviteiten uit in de stage en laat deze van feedback voorzien door de mentor of opleider.

Evalueren: Je kijkt het werk na van de leerlingen bij de gegeven onderwijsacti-

viteiten en stelt vast in hoeverre het doel van je les is bereikt.

Reflecteren: Je reflecteert op de uitvoering van de lessen met je begeleiders en medestudenten. Je maakt gebruik van het gespreksmodel.

C. Doelbewust oefenen

Onderzoek - observatie: Je observeert een les of onderwijsactiviteit die meer leerlinggericht is en die gegeven wordt door je mentor of andere leerkracht in de stage.

Doelbewust oefenen: Je filmt de vaardigheid of techniek die je doelbewust hebt geoefend bij het leerlinggerichte onderwijsmodel.

Feedback en reflectie: Je ontvangt feedback van je mentor, opleider of medestudent en reflecteert over je ontwikkeling.

Evaluatie

Kernpraktijk reflectiegesprek

Aan het einde van periode 1 en aan het einde van periode 2 ga je in gesprek met je mentor en/of opleider over het werken aan de kernpraktijk. Je maakt in dat gesprek zichtbaar aan welke doelen je hebt gewerkt, welke activiteiten je hebt uitgevoerd en wat je leerervaringen zijn. In dit reflectiegesprek formuleer je met elkaar ontwikkelpunten en nieuwe doelen.

Portfolio

Aan het einde van het semester maak je door middel van je portfolio zichtbaar wat je geleerd hebt bij het werken aan de kernpraktijk. Zo kies je bijvoorbeeld aan het einde van periode 1 je meest geslaagde les vanuit (meer) leerkrachtgestuurd onderwijs. Het ingevulde onderwijsontwerp, de verantwoording, de feedback die je hebt gekregen van je mentor, de leerlingresultaten en je eigen reflectie op de uitvoering van de les vormen met elkaar een illustratie van je ontwikkeling ten aanzien van (meer) leerkrachtgestuurd onderwijs.

Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Je voert de kernpraktijk uit met een kleine groep leerlingen in of buiten de groep waarbij de leerstof en/of de organisatie van de les relatief eenvoudig is.	Je voert de kernpraktijk uit met een kleine groep leerlingen in of buiten de groep waarbij de leerstof en/of de organisatie van de les relatief complex is.	Je voert de kernpraktijk uit met de gehele klas waarbij de leerstof en/of de organisatie van de les relatief eenvoudig is.	Je voert de kernpraktijk uit met de gehele klas waarbij de leerstof en/of de organisatie relatief complex is.

Figuur 3: Vier scenario's voor het werken aan de kernpraktijk

Aan het einde van het semester schrijf je een reflectie over het werken aan de kernpraktijk, je leerervaringen en een eerste positie met betrekking tot het spanningsveld leerkrachtgestuurd en leerlinggericht onderwijs.

Vier scenario's

Het werken aan de kernpraktijken vindt voor een groot deel plaats in de opleidingsscholen. Die scholen kunnen verschillen in visie, manieren van werken, populatie van de leerlingen, enzovoort.

Ook de beginsituatie van studenten met betrekking tot lesgeven kan heel divers zijn. Als student heb je misschien al de nodige ervaringen opgedaan in een vorige opleiding of misschien zet je juist je eerste stappen op dit gebied. Om tegemoet te komen aan die verschillende contexten in de opleidingsscholen en aan de leervragen en uitdagingen voor jou als aankomende leerkracht is het werken aan de kernpraktijk beschreven in vier verschillende scenario's (Figuur 3). In samenspraak met je mentor, schoolopleider, instituutopleider of KP- en PPO-studiecoach, maak je een verantwoorde keuze voor een van deze scenario's die recht doet aan je persoonlijke en professionele ontwikkeling en de mogelijkheden van de school en de groep. Bij die keuze kunnen de volgende zaken gewogen worden:

- De context van de school: de visie van de school op onderwijs, de expertise en ervaringen met de onderwijsmodellen, de kennis en ervaringen van begeleiders.
- De context van de groep: pedagogisch klimaat, werksfeer, het gedrag van leerlingen, bekendheid met het onderwijsmodel.
- De persoonlijke en professionele ontwikkeling van de student: eerder opgedane kennis en ervaringen, ontwikkelingsfase van de student, vaardigheden, leervragen, verdieping.
- De complexiteit van de leerstof: niveau, hoeveelheid, complexiteit, abstractie.

Organisatie

Gedurende het semester ben je twee dagen in de week op de stageschool. Van die twee dagen is een dagdeel gereserveerd om in en buiten de groep aan de kernpraktijk en PPO te werken door:

- de verschillende activiteiten uit te voeren;
- de lessen voor de kernpraktijk te ontwerpen, uit te voeren en te evalueren;
- met medestudenten en begeleiders te reflecteren over de kernpraktijk.

Op de pabo vindt de begeleiding van het werken aan de kernpraktijk plaats bij KP en PPO. Bij KP en PPO maak je onderdeel uit van een kleine groep studenten met een vaste studiecoach. Bijna iedere week staat KP en PPO op het rooster en in deze bijeenkomsten komen onder meer de volgende zaken aan bod:

- De planning van de verschillende activiteiten.
- Het ontwerpen van onderwijs dat meer leerkrachtgestuurd is of meer leerlinggericht.
- Het doelbewust oefenen van vaardigheden en technieken die belangrijk zijn voor een goede uitvoering van de onderwijsontwerpen.
- Het presenteren van uitgewerkte activiteiten aan je medestudenten.
- Het geven en ontvangen van feedback.
- Het reflecteren over het werken aan de kernpraktijk.

Daarnaast wordt op de pabo het werken aan de kernpraktijk ondersteund door:

- Werkcolleges vanuit *Ondersteuning KP en PPO* waarbij de doelen en activiteiten van de kernpraktijk nader worden toegelicht en verdiept.
- Voorbeeldlessen vanuit de verschillende vak- en vormingsgebieden op de pabo.

Bronnen

Informatie die je nodig hebt om te werken aan deze kernpraktijk kun je vinden in de volgende artikelen:

- *Kernpraktijk 1 Kennismaken met lesgeven: Inleiding en opdracht.*
- *Directe instructie. Lesmodel: toelichting en instructie.*
- *Leerlinggericht onderwijs. Lesmodel: toelichting en instructie.*

Je kunt deze artikelen raadplegen in de leeromgeving van Brightspace die bij deze kernpraktijk hoort.